

Для України актуальним після завершення війни є відновлення туристичної інфраструктури та початок процесу формування позитивного іміджу безпечного напрямку. Потенціал розвитку мають екологічний, культурний та гастрономічний туризм, однак це потребує значних інвестицій у транспорт, підготовку кадрів та ефективний маркетинг.

Таким чином, можна стверджувати, що успішний розвиток міжнародного туризму та готельно-ресторанної сфери в 2026 році та надалі можливий лише за умови переходу до стійких, технологічно оновлених та соціально відповідальних моделей бізнесу. Комплексне вирішення наявних проблем потребує співпраці держави, бізнесу та міжнародних організацій.

Список використаних джерел:

1. Жиленко К. М., Яровенко Т. С., Ставицька А. В., Самойленко А. О. Основні аспекти сталого розвитку готельно-ресторанного бізнесу та туризму. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. №5. URL: <http://efp.in.ua/uk/releases>.
2. Сливенко В. А, Редько В. Є. Аналіз сучасних тенденцій розвитку індустрії гостинності та туризму Німеччини. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 80. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/80-2024>.
3. Виклики та інновації у XXI столітті: туризм, гостинність: монографія. Автори: Жиленко К., Сідаш Д., Редько В., Самойленко А., Сливенко В., Ходак О. Дніпро: 2025. 250 с. URL: http://lib.dnu.dp.ua/rep/ekon/knygy/nazva/Vyklyky_ta_innov_turyzm_gostyn.pdf.
4. Міжнародний туризм та гостинність: теорія та практика: монографія. Автори: Жиленко К., Редько В., Самойленко А., Сливенко В., Ставицька А. Дніпро. 2023. 206 с. <https://dx.doi.org/10.15421/512305>.

Канд. істор. наук Сливенко В. А., Мельнікова А. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ВІЙНИ НА МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ТА ГОСТИННІСТЬ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ

Міжнародний туризм та гостинність є однією з найбільш чутливих до зовнішніх шоків галузей світової економіки. Військові конфлікти, політичні кризи та безпекові загрози здатні різко змінювати туристичні потоки, формувати нові тренди та переорієнтовувати ринки. Війна на території України, що триває з 2014 року та перейшла у фазу повномасштабного вторгнення з 2022 року, стала

одним із найбільш потужних факторів трансформації туристичної індустрії у регіональному та міжнародному вимірах. Її наслідки мають комплексний характер і впливають не лише на країни-учасниці конфлікту, а й на глобальну систему туризму.

Головною характеристикою війни є різке погіршення безпекового середовища, що є ключовим драйвером туристичного попиту. За умов воєнних дій міжнародний туризм зазнає: стагнації або повної зупинки в зоні бойових дій, зниження інвестиційної активності, зміни пріоритетів щодо напрямків подорожей, а також зростання ролі відповідних низькоризикових туристичних ринків.

Конфлікти в Європі та на Близькому Сході призвели до перерозподілу туристичних потоків на користь стабільних держав Середземномор'я, Північної Америки та Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Для країн, які є територією бойових дій, характерні наступні деструктивні процеси в індустрії подорожей: втрата туристичної привабливості через руйнування інфраструктури та погіршення медіа-образу; зменшення внутрішнього туризму через зниження мобільності населення; падіння показників зайнятості в галузі; переорієнтація туристичної інфраструктури під гуманітарні та оборонні потреби; зупинка іноземних інвестицій у готельно-ресторанний сектор. Україна потрапила саме в цю групу, що призвело до майже повного зникнення в'їзного туризму після 2022 року, особливо у сфері культурного, подієвого та рекреаційного туризму.

Війна стимулює зміну мотиваційних моделей споживання туристичних послуг. Відстежуються тенденції: зростання інтересу до безпечних напрямків, підвищення цінності інформації та прогнозів ризиків, збільшення частки короткострокових поїздок, активізація цифрових сервісів планування та бронювання, розквіт страхових послуг, включно з військовими ризиками. Після початку війни в Україні різко збільшився попит на туристичні напрямки Португалії, Іспанії, Хорватії, Кіпру, що пропонують високий рівень безпеки та стабільності.

Попри локальність бойових дій, війна має глобальні ефекти: цінові шоки на авіап перевезення та логістику через зміну маршрутів; закриття повітряного простору над небезпечними регіонами; зростання витрат на енергоресурси, що впливає на собівартість турпослуг; відтік робочої сили, особливо в HoReCa;

посилення прикордонного та візового контролю. Туроператори адаптували власні бізнес-моделі, посиливши онлайн-комунікацію та політику гнучких бронювань.

Попри масштабні руйнування туристичної інфраструктури, після завершення війни Україна отримує унікальне вікно можливостей, адже формується новий сегмент – поствоєнний туризм, що включає: меморіальний туризм, освітні та історичні тури, волонтерський туризм, реконструкційний туризм, бізнес-туризм (відбудова та інвестиції). Подібні моделі спостерігалися у Хорватії, Боснії, Ізраїлі, Руанді та Камбоджі, де туризм став інструментом відновлення національної економіки та формування політичного іміджу.

Готельно-ресторанний сектор є першою ланкою, яка реагує на зміни у туристичному попиті. Для України характерні тенденції: реорієнтація на внутрішнього клієнта, зростання ролі сервісів доставки, скорочення ємності ринку через релокацію населення, інтеграція волонтерських та гуманітарних функцій, впровадження антикризового менеджменту.

Таким чином, війна є деструктивним, але потужним фактором трансформації міжнародного туризму. Вона змінює географію туристичних потоків, структуру попиту та бізнес-моделі учасників ринку. Україна втратила значну частку в'їзного туризму, але отримала можливість створити нову модель туристичної індустрії після перемоги. Відбудова потребуватиме часу, інвестицій та іміджевих стратегій, проте може стати драйвером економічного розвитку та міжнародної інтеграції. Можна очікувати, що саме HoReCa після війни стане одним із ключових секторів, що формуватиме інвестиційний клімат.

Список використаних джерел:

1. UN Tourism (2023). International Tourism Data and Trends. <https://www.untourism.int/>
2. WTTC (2023). Economic Impact Report. <https://wttc.org/>.
3. Pizam A. Tourism, Safety and Security in the Age of Global Risks (2019). Oxford. <https://www.reportlinker.com/market-report/Tourism/6226/Tourism>.
4. Hall M. Global Tourism and War: Impacts and Adaptations (2021). Routledge. <https://www.dw.com/en/us-israel-war-on-iran-could-end-middle-east-tourism-boom/a-76245480>.
5. Огляд туристичної галузі в Україні: виклики, нові напрямки та перспективи (2025) Джерело: <https://hub.kyivstar.ua/articles/oglyad-turistichnoyi-galuzi-v-ukrayini-vikliki-novi-napryamki-ta-perspektivi>.